

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

ПІВДЕННИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

«ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ»

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Одеса, 31 жовтня 2025 року)

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» О. В. Тодошчака
(наказ № 3110-44 від 02.10.2025 р.)*

Відповідальний редактор – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України **Аракелян Мінас Рамзесович**

Заступник відповідального редактора – завідувач кафедри Філософії права Юридичного факультету Близькосхідного університету (Кіпр), член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права **Дамірлі Мехман Алишах огли**

Заступник відповідального редактора – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» **Бехруз Хашматулла Набієвич**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія»;

Войтович Павло Петрович – PhD в галузі права, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23.
Тел. +38(048)719 8685.

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична конференція, присвячується Міжнародному дню прав людини, який відзначається міжнародною спільнотою 10 грудня. **31 жовтня 2025 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2025. 219 с.**

© НУ «Одеська юридична академія», 2025
© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

A FEW THOUGHTS ON THE BARRIERS TO WOMEN'S LEGAL EMPOWERMENT IN ISLAMIC STATES

The concept of women's legal empowerment refers to the process through which women gain the ability to understand, use, and shape the law to protect their rights and interests. As defined by the United Nations Development Programme, «legal empowerment is essential for overcoming structural inequalities and ensuring that international human rights guarantees are translated into practice at the national level» [1].

«Achieving women's legal empowerment is challenged by numerous factors, which concern various issues in different areas, including legal, social, political, etc. The problems serve as barriers to the promotion of legal empowerment and gender equality, hinting at existing structural inequalities within contemporary society and countries around the world» [2, p. 118].

In the Islamic states, women's empowerment is particularly complex. Legal systems in these states often combine secular, customary, and religious norms. This hybrid nature, offering flexibility in some cases, but sometimes results in contradictions between national laws, religious interpretations, and international human rights standards [3, p. 7].

In opposite to legal empowerment, legal barriers refer to the structural, institutional, or normative constraints that hinder women from fully realizing their rights, even when those rights are formally guaranteed by law. Such barriers may include weak treaty implementation, inconsistent or outdated legislation, constitutional provisions that condition equality on compliance with religious principles, sociocultural and religious norms, insufficient protection against gender-based violence, procedural obstacles that obstruct women's access to justice, economic exclusion, conflict and post-conflict instability, etc. They also appear in the form of reservations to international treaties, inconsistent enforcement of gender-related laws, or unclear legal norms that weaken legal certainty and accountability.

In many Islamic states, these challenges are compounded by the coexistence of religious and secular legal traditions, as well as by the interpretive authority of religious institutions. Consequently, eliminating such barriers is particularly difficult.

A significant number of Islamic states have acceded to major international human rights treaties, but the degree of their domestic implementation remains inconsistent. A recurring issue is the simultaneous existence of constitutional guarantees of equality alongside clauses that subordinate rights to Sharia or «public morality», thereby limiting their practical effect. This practice is especially visible in the case of Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, where several Islamic states, such as Saudi Arabia, Bahrain, Qatar and some other states, have declared that their obligations will apply only insofar as they do not conflict with Sharia principles. Such reservations undermine the principle of universality in human rights law by effectively allowing states to pick and choose which provisions to apply [4]. Constitutional provisions are often considered the cornerstone of legal guarantees for women's rights. In many Islamic states, constitutions contain explicit clauses affirming equality and non-discrimination. However, these guarantees are frequently accompanied by qualifications that subordinate rights to Sharia principles, public morals, or cultural traditions. This duality creates constitutional ambiguity, as women's rights are formally protected yet remain vulnerable to restrictive interpretations of religious or moral norms [5].

Even when legal reforms are enacted, the absence of capable institutions hinders enforcement. Many states lack trained judges, gender-sensitive police units, or specialized mechanisms for women's complaints. Efforts to introduce reforms aimed at strengthening women's rights in Islamic states often face resistance due to the perception that such reforms threaten established cultural, social, or religious traditions. Legal reforms touching upon family law, inheritance, or guardianship are especially contested, as they are seen by conservative groups as altering the foundations of Islamic society [6].

«Weak institutional capacity frequently undermines progressive laws aimed at protecting women's rights effectiveness in Islamic states. Institutions such as human rights commissions and specialized courts are often underfunded, lack trained personnel, or operate in environments where patriarchal norms shape enforcement practices. For example, in Jordan, the absence of adequately resourced shelters and trained police officers has prevented meaningful protection for victims, despite the adoption of legislation addressing domestic violence» [7, p. 4].

Women in many Islamic states continue to face procedural and cultural barriers when seeking justice. Limited availability of legal aid, gender bias within courts, and the requirement for male guardians to represent women in legal processes restrict access. For example, in Afghanistan and Somalia, women's participation in the judiciary remains extremely low, reinforcing a cycle of exclusion from formal legal systems [8].

Conservative social values and patriarchal interpretations of Sharia continue to influence how women's rights are perceived and implemented. Rahnamanian S. and others argue that religious discourse often reinforces traditional gender hierarchies by assigning different societal roles to men and women [9].

Political and economic factors continue to pose significant challenges to the advancement of women's legal empowerment in many Islamic states. Although international conventions and national constitutions often contain provisions that guarantee equality, the actual participation of women in political, social, and economic life remains restricted in several of these countries. Women's representation in decision-making and leadership roles is still limited, which weakens their ability to shape legal and policy frameworks aimed at promoting gender equality [10].

Sociopolitical instability is another critical barrier to women's legal empowerment in some Islamic states now. Armed conflict and humanitarian crises in states such as Syria, Iran, Afghanistan, and Yemen have devastated institutional structures supporting women's rights. The collapse of justice systems, mass displacement, and heightened gender-based violence have reversed earlier gains in legal empowerment. Post-conflict reconstruction rarely prioritizes gender justice, leaving women excluded from peace negotiations and legal reforms.

As we can see, the barriers to women's legal empowerment in Islamic states are complex and deeply interwoven. They stem from overlapping layers of law, culture, and politics that together influence how rights are defined and enforced. Even international commitments and constitutional reforms signal progress, these steps often remain incomplete without strong institutions, inclusive social attitudes, and stable governance. It would therefore be more accurate to view empowerment as a gradual process shaped by local realities rather than a fixed outcome imposed by international norms.

REFERENCES:

1. Commission on Legal Empowerment for the Poor. UNDP. Making the Law Work for Everyone. Volume I: Report of the Commission on Legal Empowerment of the Poor. United Nations Development Programme. 2008. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/633966?v=pdf>.
2. Islam M., Talib M. F., Watto O. M., Jubeen S., & Yousaf A. Women's Rights and Gender

- Equality in Islamic and Western Legal Systems: A Comparative Analysis between Pakistan, the USA, and Europe. *Current Trends in Law and Society*. 2024. Vol. 4. Iss. 1. PP. 110–120. P. 115–116. URL: <https://doi.org/10.52131/ctls.2024.0401.0038>.
3. Magsi, H. A., & Mengal, A. Q. Women Empowerment in Islam and its Implications in the Contemporary World. *Al-Idah*. 2021. Vol. 39. Issue-II. P. 7. URL: https://www.researchgate.net/publication/357330095_Women_Empowerment_in_Islam_and_its_Implications_in_the_Contemporary_World.
4. Almashaal J. Some Reservations by the Islamic States on Major Human Rights Treaties. SSRN. 2022. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4077357>.
5. Global Gender Equality Constitutional Database. UN Women. URL: <https://constitutions.unwomen.org/en/about>.
6. Iraq: Personal status law amendment sets back women's rights. Human Rights Watch. 2025. URL: <https://www.hrw.org/news/2025/03/10/iraq-personal-status-law-amendment-sets-back-womens-rights>.
7. Alsawalqa R. O., Alrawashdeh M. N., Sa'deh Y. A. R., & Abuanzeh A. Exploring Jordanian women's resistance strategies to domestic violence: A scoping review. *Frontiers*. 2022. Vol. 7. P. 1–13. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/sociology/articles/10.3389/fsoc.2022.1026408/full>.
8. Abbasi F. An avenue to justice for Afghan women. Human Rights Watch. 2024. URL: <https://www.hrw.org/news/2024/05/13/avenue-justice-afghan-women>.
9. Rahnamania S., Khoei P. H., Eslami T., Jafari-Sales A. A Brief Overview of the Historical Status of Women's Rights in Islam and International Law. *Aequitas magazine*. 2025. URL: <https://www.aequitasmagazine.it/ark:/56778/7943>.
10. Cummings E. Lack of women in government in the MENA region. Ballard Brief. 2023. URL: <https://ballardbrief.byu.edu/issue-briefs/lack-of-women-in-government-in-the-mena-region>.

Key words: gender equality, human rights, women's rights, legislation on women's rights, legal empowerment, protection of women's rights, access to justice, legal reform, political participation, Sharia, Islamic law, Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, CEDAW, gender-based violence, institutional capacity. constitutional ambiguity. sociocultural barriers.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Бехруз Х. Н.

Жакун Маргарита Юрївна

*аспірантка кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

РЕПАТРІАЦІЯ ДЕПОРТОВАНИХ ДІТЕЙ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ: ВІД НЮРНБЕРЗЬКОЇ ДОКТРИНИ ДО ГААЗЬКИХ МЕХАНІЗМІВ

Проблематика депортації набуває особливого значення у зв'язку з її безпосереднім впливом на реалізацію та гарантування основоположних прав людини. Примусове переміщення осіб супроводжується обмеженням свободи пересування, порушенням права на особисту недоторканність, а в більшості випадків – розділенням сімей і позбавленням майна.

КАЧУРІНЕР В.Л.

Міжнародно-правова практика звільнення військовополонених.....116

Секція № 5

Міжнародні регіональні механізми захисту прав людини

СТОЙКО О.М.

Рішення ЄСПЛ щодо порушень прав людини у ході російсько-української війни.....120

ПРОЦЕНКО І.М.

Сучасна позиція Ради ООН з прав людини щодо односторонніх примусових заходів (на прикладі доповіді Спеціального доповідача).....122

КУЗЬМА В.Ю.

Компенсаційний механізм захисту жертв російської агресії в рамках Ради Європи: елементи та реалізація.....125

ПЛОТНІКОВА М.В.

Діяльність Ради Європи у створенні компенсаційного механізму відшкодування збитків, завданих збройною агресією РФ.....127

МІЩЕНКО І.В.

До питання перегляду постанов у справах про порушення митних правил у разі встановлення ЄСПЛ порушення міжнародних зобов'язань України.....131

РАЗДОРЖНИЙ Г.Ю.

Міграційна криза в Європейському Союзі : проблеми та перспективи вирішення.....133

Секція № 6

Захист прав найбільш вразливих груп населення

СІНЬОВА Л.М.

Щодо надання одноразової грошової допомоги учням перших класів в 2025 році.....135

МАНУЇЛОВА К.В.

Забезпечення рівності для груп із особливими потребами в умовах надзвичайних ситуацій.....137

TAYLOR A.V.

A few thoughts on the barriers to women's legal empowerment in islamic states.....140

ЖАКУН М.Ю.

Репатріація депортованих дітей у міжнародному праві: від нюрнберзької доктрини до гаазьких механізмів.....142

Секція № 7

Імплементація норм міжнародного права прав людини в національне законодавство України

МІНЧЕНКО Д.А.

Виконання рішень ЄСПЛ як індикатор правової зрілості держави: досвід України.....147